

Павлова О. С.,
*аспірантка кафедри педагогіки, психології
й освітнього менеджменту імені
проф. Є. Петухова
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Херсонський державний університет
м. Херсон*

*Науковий керівник: Федяєва В. Л.,
доктор педагогічних наук, професор
кафедри педагогіки, психології
й освітнього менеджменту імені
проф. Є. Петухова
Херсонський державний університет
м. Херсон*

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСЬКОГО ПІДХОДУ

Модернізація освітнього процесу, що зумовлена впровадженням інноваційних технологій, координує напрями розвитку особистості педагога. Зокрема, концепція «Нової української школи» (2016) визначає засади партнерства, а саме інтелектуальне та організаційне ядро – нову культуру управління та співпраці. Звісно, деякі освітні стандарти базуються на «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя» (18.12.2006). Крім того, створення освітнього середовища на засадах партнерського підходу уможлиблює міжособистісну комунікацію: вчитель-учень, вчитель-вчитель, вчитель-батьки. У зв'язку з цим роль особистості педагога визначається не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора та модератора.

Поняття «особистість» (від *анг. personality – особистість, індивідуальність, особливості характеру, відома особа*) переважно розглядається в контексті педагогічних та психологічних розвідок. Як зазначає О.М. Леонт'єв, особистістю може бути тільки людина, причому та, що досягла певного віку в процесі суспільної діяльності. Водночас, «з боку самої людини, як особистості,

її формування та життя виступають насамперед як розвиток, трансформація, підпорядкування і перепідпорядкування її мотивів» [1, С. 305].

Отже, специфіка формування особистості педагога на засадах партнерства полягає в тому, що динамічна система суб'єкт – суб'єктної взаємодії здійснюється в умовах трансформації й інформатизації суспільства. Тому виникає нове освітнє середовище, а саме педагогіка партнерства в рамках якої учні, батьки та вчителі є добровільними та зацікавленими однодумцями, які об'єднані спільними цілями. З огляду на це вчителю необхідно враховувати здатність до комунікації учасників освітнього процесу, їх матеріальні умови, участь в діяльності різних колективів (виробничі та громадські об'єднання, сім'я та ін). Як зазначає С.Л. Рубінштейн «положення, згідно з яким зовнішні впливи пов'язані зі своїм психічним ефектом опосередковано через особистість, є тим центром, виходячи з якого визначається теоретичний підхід до всіх проблем психології особистості...» [2, С. 118]. Автор пояснює, що з урахуванням досвіду індивіда внутрішні умови залежать від передуючих зовнішніх впливів, і за цих обставин розкривається цілісність особистості.

Слід підкреслити, що світоглядні цінності посідають особливе місце у формуванні педагога як особистості. На думку С.Л. Соловейчика «морально-духовне виховання – це активна педагогіка. Ми викликаємо почуття, симпатії, пробуджуємо добро. Самі не засинаємо душею і не даємо заснути душі дитини» [3, с. 4]. Тому діяльність вчителя – це цілеспрямована особистісна робота над формуванням у школярів моральних цінностей, громадської думки, свідомого ставлення до краси життя та перспективи розвитку індивідуальних здібностей та навичок. В цьому контексті важливо наголосити на саморозвиткові вчителя під час міжособистісної співпраці учасників освітнього процесу, де корегуються його прагнення, сподівання, сприйняття світу, бачення себе в ньому.

А з погляду психолога Д.О. Леонт'єва «внутрішнє (суб'єкт) діє через зовнішнє і цим самим змінює себе». Вчений стверджує, що «якими би інстинктами не володів індивід, вони виступають лише як передумови його

розвитку, які водночас перестають бути тим, чим вони були віртуально, «в собі», як тільки індивід починає діяти в соціумі» [4, с. 43]. Таким чином, вітчизняні та зарубіжні психологи визначають, що освітня діяльність здійснюється на засадах партнерського підходу сприяє саморозвиткові вчителя та формує його як особистість.

Публікація акцентує увагу на значення принципу партнерства у формуванні особистості вчителя, тому наше дослідження формує зокрема перспективу обґрунтування шляхів реалізації партнерського підходу в умовах сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шапар В.Б. Психологічний тлумачний словник. – Х.: Прапор, 2004.– 640 с.
2. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии в 2-х томах / С. Л. Рубинштейн. – М.: Педагогика, 1989. – 516 с.
3. Соловейчик С. Непрописные истины воспитания. Избранные статьи / Симон Соловейчик. – Москва: Издательство АСТ, 2017. – 224 с. – (Как воспитывать ребенка).
4. Леонтьев Д. А. Очерк психологии личности / Д. А. Леонтьев. – М: Смысл, 1993. – 43 с.